

Remissyttrande
2004-04-15

Dnr RA 240-2004/231
Ert dnr
U2003/4733/S

Byrån för tillsyn
och rådgivning
G Sundberg

Utbildningsdepartementet
Skolenheten
103 33 STOCKHOLM

Betänkandet Sekretess i elevernas intresse (SOU 2003:103)

Kap. 7 Dokument i skolan – förekomst och rättslig status

Riksarkivet har inga invändningar mot den beskrivning som ges av ärendebegreppet och andra begrepp enligt TF liksom av de olika handlingarnas offentlighetsrättsliga status. Riksarkivet instämmer i bedömningen att det behövs utbildningsinsatser för att förbättra kunskaperna om offentlighets- och sekretesslagstiftningen liksom om dokumenthanteringsfrågor i skolans verksamhet.

Nedan följer dock några smärre påpekanden ang. utredningens överväganden.

7.3.5 Personalens journaler och andra anteckningar om elever

Angående personalens egna anteckningar om eleverna sägs (s. 101) "För att det skall vara tillåtet för personalen att förstöra egna anteckningar som utgör allmänna handlingar i stället för att överlämna dem till skolan för vidare förvaring, *eller utan att kopior överlämnas till skolan* [vår kurs.], krävs att det finns tillämpliga gallringsföreskrifter." Det förtjänar att påpekas att om dessa handlingar skall betraktas som allmänna, vilket hävdas i betänkandet, de är per definition att anse som förvarade hos myndigheten. En enskild läraren kan vare sig själv besluta om gallring eller förvara dem i sin bostad under längre tid än vad som behövs för deras användning i tjänsten. I det förslag till lag om hantering av allmänna handlingar som har lämnats av Offentlighets- och sekretesskommittén, och som väntas ersätta arkivlagen, definieras gallring som förstöring av allmänna handlingar eller uppgifter i sådana, eller att vidta andra åtgärder som medför bl.a. förlust av möjligheter att fastställa handlingarnas autenticitet. Även om en kopia av handlingen bevaras krävs det redan idag ett beslut om gallring för att förstöra originalet. Detta förtydligas genom skrivningarna i det nya lagförslaget.

7.6.1 Dokument som överlämnas vid skolbyten

Dokument som överlämnas vid skolbyten (s.109): Så länge särskilt lagstöd saknas för ett sådant överlämnande krävs enligt arkivlagen (15 §) ett beslut av fullmäktige enl. arkivlagen om överföringen sker till en annan myndighet/kommun.

7.7.2 Bevarande eller gallring

“För kommunala myndigheter finns inga motsvarande uttryckliga regler om vem som bestämmer när och i vilken omfattning handlingar får gallras, men enligt huvudregeln i arkivlagen är det kommunstyrelsen som i egenskap av arkivmyndighet har tillsyn över – och därmed i princip ansvarar för – att de kommunala myndigheterna fullgör sina arkivskyldigheter” (s. 119). Enligt arkivlagen får allmänna handlingar gallras under vissa förutsättningar (10 §), men nämner ingenting om var beslut o gallring skall tas. I 16 § bemyndigas kommunfullmäktige att meddela föreskrifter om arkivvården inom kommunen i den utsträckning något annat inte är särskilt föreskrivet. Dessa s.k. arkivreglementen kan variera en del från kommun till kommun. Ibland kan arkivmyndigheten ha givits bemyndigande att besluta om all gallring inom kommunen, men i vissa fall kan även de olika kommunala myndigheterna ha givits rätt att besluta om gallring av handlingar i sitt arkiv. Den kommunala arkivmyndigheten har dock enligt arkivlagen (7 §) att utöva tillsyn över att de kommunala myndigheterna fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen. Det kan dock inte sägas vara någon huvudregel enligt arkivlagen att kommunstyrelsen skall vara arkivmyndighet, utan detta gäller endast om inte fullmäktige har utsett någon annan nämnd eller styrelse till arkivmyndighet. I det föreliggande förslaget till lag om hantering av allmänna handlingar sägs uttryckligen att kommunfullmäktige utser arkivmyndighet för kommunen (4 kap. 4 §). (Dock föreslås en bestämmelse att kommunstyrelsen är arkivmyndighet om ingen sådan har utsetts.) Enligt samma lagförslag skall föreskrifter om gallring i fortsättningen ges antingen av fullmäktige, eller genom att denna föreskriftsrätt delegeras till arkivmyndigheten.

“Ofta utfärdar de kommunala arkivmyndigheterna också särskilda gallringsföreskrifter, och då inte sällan med förebild i Riksarkivets föreskrifter för de statliga myndigheterna” (s.119). Riksarkivet utfärdar föreskrifter endast för statliga myndigheter. Dock skall Riksarkivet enligt sin instruktion ge kommunerna allmänna råd i arkivfrågor. Ett antal sådana rekommendationer om bevarande- och gallring inom olika kommunala sektorer har utarbetats inom ramen för Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor, där Riksarkivet, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet är representerade, varefter de efter samråd med förbunden har givits ut som allmänna råd i Riksarkivets författningssamling (RA-FS). De aktuella allmänna råden för skolverksamheten är Riksarkivets allmänna råd (RA-FS 2002:2) om bevarande och gallring av handlingar rörande kommunernas och landstingens utbildningsväsende.

Kap. 8 Sekretess inom elevhälsan m.m. samt Kap. 9 Sekretess vid Skolverkets tillsyn

Riksarkivet har inga invändningar mot de föreslagna ändringarna i sekretesslagen.

Detta ärende har beslutats av riksarkivarie Tomas Lidman. Närvarande vid den slutliga behandlingen av ärendet var även överarkivarie Claes Gränström, arkivrådet Per Jansson, verksjuristen Ulla Ahlqvist och förste arkivarien Gunnar Sundberg (föredragande).

Tomas Lidman

Gunnar Sundberg

Kopia till: Kulturdepartementet
Samtliga landsarkiv